

ת"פ 17667/10/10 - מדינת ישראל נגד יוסף לגזיאל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 17667-10-10 מדינת ישראל נ' לגזיאל

בפני בעניין:	כב' השופטת הדסה נאור מדינת ישראל
המאשימה	ע"י ב"כ עו"ד נורית פרחי נגד יוסף לגזיאל
הנאשמים	ע"י ב"כ עו"ד עופר בן נתן

גזר דין

1. הנאשם הורשע לאחר ניהול הוכחות בביצוע עבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממשית - בן זוג, על פי סעיף 380 ביחד עם סעיף 382(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
2. נסיבות ביצוע העבירה ואופי החבלה שנגרמה לבת הזוג, כתוצאה מהתקיפה, פורטו בהרחבה בהכרעת הדין ולאור עמדת המאשימה לעונש די אם אציין כי על פי ממצאי הכרעת הדין, על רקע סכסוך ארוך שנים בין הנאשם לבת זוגו בנפרד תקף אותה הנאשם, בתאריך 29.10.07 במכת אגרוף בשפתיה שגרמה לה נפיחות ושטף דם בשפתיה.
3. נוכח חלוף הזמן מיום ביצוע העבירה עד הגשת כתב האישום ועד היום, וחרף עברו הפלילי של הנאשם, הכולל שלושה רישומים קודמים, בהם שתי הרשעות ורישום אחד ללא הרשעה, בין היתר בגין ביצוע 3 עבירות דומות מהשנים 2003 ו-2005, לא ביקשה המאשימה, בטיעוניה לעונש, להטיל על הנאשם, בין רכיבי הענישה, רכיב של מאסר בפועל.
- בעתירתה עתרה המאשימה להטיל עליו מאסר על תנאי, קנס, פיצוי למתלוננת ולהפעיל את ההתחייבות הכספית בסך 7,500 ₪ להימנע מעבירה, שהוטלה עליו במסגרת ת"פ (שלום קרית גת) 259/06 מדינת ישראל נ' לגזיאל מתאריך 10.5.2007, שם קבע בית המשפט שהנאשם ביצע, בין היתר, שלוש עבירות של תקיפה סתם של בן זוג, אך לא הרשיעו(להלן: "החלטת בית המשפט").
4. ב"כ הנאשם ביקש להסתפק בהטלת מאסר על תנאי ולהימנע מהטלת רכיבי ענישה כספיים, כלשהם.

בהיותו ער לעובדה שלא הוקנתה בחוק סמכות להארכת ההתחייבות, העלה שני טעמים שיש בהם לטענתו כדי להוביל למסקנה שההוראה שהטילה על הנאשם לחתום על כתב ההתחייבות, הינה בטלה מעיקרה, או ניתנת לביטול ומכאן שלא ניתן להפעילה.

הטעם הראשון - בהחלטת בית המשפט נקבע שתוקפה של התחייבות, להימנע מביצוע עבירה, תעמוד על **תקופה של שנתיים**, זאת בניגוד לסמכות שהוענקה לבית המשפט בסעיף 72 (ב) לחוק העונשין, כנוסחו כיום, הקובע:

"קבע בית המשפט שנאשם ביצע עבירה אך לא הרשיעו, רשאי הוא לצוות כי הנאשם יתן התחייבות להימנע מעבירה בתוך תקופה שיקבע בית המשפט ושלא תעלה על שנה אחת".

לטענת ב"כ הנאשם חריגה זו מהסמכות לגבי תקופת ההתחייבות מאפשרת לבטל את רכיב ההתחייבות, גם אם אין בחריגה זו כדי להוביל לביטול פסק הדין מעיקרו.

הטעם השני - סעיף 72 לחוק העונשין, כנוסחו כיום, תוקן בשנת 2010. לפני תיקונו ההוראה שאפשרה הטלת התחייבות ללא הרשעה מצאה ביטוי בהוראת סעיף 73 לחוק העונשין, שבטלה, ועל פי ניסוחה נקבע:

"חשש בית המשפט להפרת השלום מצד נאשם שלא הורשע או מצד מתלונן שטען או העיד במשפט, רשאי בית המשפט לצוות שאותו נאשם או מתלונן יתן התחייבות להימנע מעבירה שיש בה אלימות תוך תקופה שיקבע בית המשפט ושלא תעלה על שנה אחת; ההתחייבות תהיה בסכום שקבע בית המשפט, ובלבד שלא תעלה על סכום הקנס שמותר להטיל בשל העבירה שממנה מתחייבים להימנע."

מלשונו של החוק מבקש ב"כ הנאשם ללמוד כי הוראה זו לא כללה את האפשרות להטיל התחייבות על מי שנקבע לגביו שביצע את העבירה אבל לא הורשע. הסמכות אפוא להטיל התחייבות ללא הרשעה, הייתה שמורה, על פי פרשנות זו, רק למקרים בהם ההליך הפלילי הגיע לכלל סיום מבלי שנקבע פוזיטבית כי הנאשם ביצע את העבירה.

כך או כך גם על פי הוראה זו שבטלה, ושהייתה בתוקף בעת הטלת ההתחייבות על הנאשם, לא ניתן היה לקבוע שאורך תקופת ההתחייבות תעלה על שנה אחת.

5. לטענת המאשימה, מאחר שהנאשם ביצע את העבירה הנוספת 5 חודשים לאחר הטלת ההתחייבות - בתוך תקופת הזמן של שנה, הקבועה בחוק, היא ניתנת להפעלה, משום שהפגם שנפל בהחלטה לא גרם לעיוות דין לנאשם ולא פגע בזכות מהותית כלשהי. הנאשם ביצע את העבירה בידיעה על קיומה של ההתחייבות והוא לא יכול היה להסתמך בעת ביצועה על כך שההתחייבות אינה בתוקף.

6. אפתח בפרשנות הוראת סעיף 73 לחוק העונשין, כפי שמצאה את ביטויה בפסיקה טרם ביטולו, לענין סמכותו של בית המשפט להטיל התחייבות גם על נאשם שלגביו קבע שביצע את העבירות אך לא הרשיעו.

סוגיה זו עלתה לדיון במסגרת ע"פ (י-ם) 8466/04, נועם פדרמן נ' מעתצם טיבי ונקבע, ע"י סגן הנשיא כב' השופט צ' סגל, כי על פי סעיף 73 לחוק העונשין "ניתן להטיל התחייבות להימנע מעבירה כאמצעי נלווה שנועד להבטיח את יעילות הדין הן על מתלונן, הן על נאשם שההליך נגדו לא הגיע לכלל סיום, והן על נאשם שנקבע כי ביצע עבירה אך בית המשפט נמנע מלהרשיעו" (פסקה 12 לפסק דינו של כב' השופט סגן הנשיא צ' סגל).

7. מכאן עולה המסקנה כי גם על פי סעיף 73 לחוק העונשין, טרם ביטולו, היה בסמכות בית המשפט, להטיל על הנאשם התחייבות להימנע מעבירה תוך תקופה שלא תעלה על שנה.

אולם, בעניינינו קבע בית המשפט שההתחייבות תחול לתקופה של שנתיים.

השאלה: האם, כטענת ב"כ הנאשם, מאחר שפעל בית המשפט תוך חריגה מסמכות ראוי ונכון לבטל את רכיב ההתחייבות בהחלטתו כליל, או שמא, כטענת המאשימה, מדובר בבטלות יחסית ויש לקבוע שרק התקופה העודפת שמעבר לשנה בטלה, בהעדר ראייה על עיוות דין או פגיעה בזכות מהותית אחרת שנגרמה לנאשם עקב הפגם שנפל בהחלטת בית המשפט.

8. ניתוח מקיף של דוקטרינת הבטלות היחסית ניתן למצוא בע"פ 1523/05, פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם תק-על 2006(1), 2813), שעיקרו הוא שלא כל פגם משפטי הנופל בהליך הפלילי מוביל לביטול פסק הדין, אלא אך פגם כזה שגרם לנאשם עיוות דין, או פגע פגיעה מהותית בזכויותיו להליך הוגן.

וכך סוכמו הדברים בפסק דינה של כב' השופטת ע. ארבל:

"...הפגמים שיכול וייפלו בהליך פלילי לא מיקשה אחת הם עשויים ואין דינו של האחד כדינו של האחר. משקלו של הפגם והשלכותיו צריך שייקבעו על פי בחינה מהותית של טיב הפגם והמשמעויות שנודעו לו בהליך. שכן, "המשפט הפלילי אינו משחק, וטעות פורמלית גרידא של בית המשפט, שאינה יורדת לשורש ההליך ואינה גורמת לעיוות דין, אין בה כדי להכשילו" (ע"פ 461/80 עשור נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (1) 451, 453). סעיף 215 פורש בפסיקה כמציב מבחן אובייקטיבי של עיוות דין הגלוי לעין כל (ע"פ 752/90 ברזל נ' מדינת ישראל, פ"ד מו (2) 539, 550). תמציתו של מבחן זה בשאלה, האם קם חשש סביר לכך שהפגם פגע בזכויות הנאשם והשפיע על שיקול הדעת השיפוטי באופן שיש בו להגדיל את הסבירות להרשעת שווא. מדובר אפוא ב"מבחן הסתברותי-תוצאתי הבוחן את היחס בין הפגם לבין אפשרות של שינוי בתוצאת המשפט" (ע"פ 5889/01 נחום נ' מדינת ישראל (לא פורסם, ניתן ביום 2.2.05)). ... בחלוף השנים... הלכה וקנתה אחיזה במשפטנו הדוקטרינה של בטלות יחסית, לפיה פגם משפטי שנפל בהחלטת הרשות המנהלית או בהחלטה או פסק דין שיפוטיים, אין משמעותו המיידית והמתחייבת בטלות. בהתאם לדוקטרינת הבטלות היחסית יש לבחון את מהות הפגם על רקע נסיבות העניין, כאשר הסעד שייבחר, הנפקות שתינתן לפגם זה, צריך לתאום את מכלול נסיבות העניין (בג"ץ

2911/94 באקי נ' מנכ"ל משרד הפנים, פ"ד מח(5) 291, 305 - 306; רע"פ 2413/99 גיספן נ' התובע הצבאי הראשי, פ"ד נה(4) 673. להלן: עניין גיספן). **תפישה זו מבחינה אפוא בין הפגם לבין תוצאותיו, בין סיווג הפגם לבין הקביעה מהו הסעד שיש להושיט לנפגע ממנו, ובהתאם לה, אין זה מן ההכרח שפעולה בחוסר סמכות תוביל לבטלותה המוחלטת של ההחלטה המנהלית** (עניין סוסן, בעמ' 816; בג"ץ 10455/02 אמיר נ' לשכת עורכי הדין, פ"ד נז(2) 729, 738 - 739; רע"פ 4398/99 הראל נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(3) 637, 643; בג"צ 3081/95 רומיאו נ' המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית בישראל, פ"ד נ(2) 177, 194 - 195)...

ועוד נאמר בעניין אחר:

"אמנם מקובל לומר כי חריגה מסמכות היא פגם חמור במיוחד. אכן, כך הדבר במקרים מסוימים, אך לא בכל המקרים. יש סוגים וגוונים של חריגה מסמכות. בהתאם, יש מקרים שבהם החריגה מן הסמכות אינה אלא פגם קל, אפשר אפילו פגם טכני, שלא גרם עוול. אין זה סביר או רצוי שהנפקות של חריגה מסמכות תהיה זהה במקרה קל כמו במקרה חמור. הנפקות של פגם צריכה להיות הולמת את חומרת הפגם" (השופט זמיר, רע"פ 2413/99 הנ"ל, בעמ' 686). [ראה פסק דינה של כב' השופטת ע. ארבל בפסקאות 47-50].

9. מן הכלל אל הפרט:

מקובלת עליי עמדת המאשימה ולפיה לא נגרם לנאשם כל עיוות דין כתוצאה מהפגם שנפל בהחלטת בית המשפט ולא נפגעה זכות מהותית מזכויותיו של הנאשם. סיום ההליך ללא הרשעה והטלת התחייבות להימנע מביצוע עבירה היו במסגרת הסדר טיעון לו היה מודע הנאשם ובהסכמתו.

העבירה הנוספת בוצעה תוך תקופת השנה מיום הטלת ההתחייבות.

מכוחה של דוקטרינה הבטלות היחסית, ניתן להורות על ביטול תקופת השנה העודפת שניתנה תוך חריגה מסמכות, מבלי לפגוע בזכות מהותית של הנאשם.

כל פרשנות אחרת מעקרת מתוכה את החלטת בית המשפט, שהטיל את ההתחייבות, ומותיר את ההחלטה, שקבעה שהנאשם ביצע את העבירות אך נמנעה מהרשעתו, ללא כל סנקציה עונשית, תוצאה בלתי סבירה בנסיבות המקרה.

10. לאור כל האמור לעיל אני דוחה את בקשת ב"כ הנאשם להכריז על החלטת בית המשפט, שהטילה את ההתחייבות, כבטלה על כל חלקיה, מחילה את הכלל של בטלות יחסית באופן שבו ניתן לקרוא את ההחלטה כך שההתחייבות שהוטלה על הנאשם היא לתקופה של שנה - ולא לשנתיים - וקובעת כי ניתן להפעיל את ההתחייבות, שכן העבירה בוצעה בתוך תקופת ההתחייבות שהיה מוסמך בית המשפט להטיל.

11. לסיכום, בשוקלי את נסיבות המקרה וטיעוני הצדדים, בהתחשב בחלוף הזמן מיום ביצוע העבירה, אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר על תנאי של 6 חודשים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור כל עבירת אלימות, לרבות ניסיון, במשך 3 שנים מהיום.

ב. אני מפעילה את ההתחייבות בסך 7,500 ₪ שהוטלה על הנאשם בת.פ 259/06 (שלום קרית גת), או 3 חודשי מאסר תמורתה.

ג. הנאשם ישלם פיצוי למתלוננת הגב' מרים מרגולר בסך 1,500 ₪.

הפיצוי והקנס ישולמו ב-10 תשלומים שווים ורצופים בסך 900 ₪ כ"א החל בתאריך 1.5.14 ובכל 1 לחודש לאחרי. אי עמידה באחד התשלומים תביא לפירעון מיידי של הפיצוי והקנס כולו והפיצוי יישא הפרשי הצמדה וריבית כדין מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

המאשימה תעביר את פרטי המתלוננת למזכירות בית המשפט.

זכות ערעור תוך 45 יום.

ניתן היום, ט"ו אדר ב תשע"ד, 17 מרץ 2014, בהעדר הצדדים.